

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Præsertim Augustini, Et Thomæ Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Generalibus Principiis Amoris Et Morum - Prolegomena septem,
Librosque undecim complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput VI. Efficax atque elegans divi Chrysostomi pro eadem obligatione
discursus lib. 3 advers. vituperat. vitæ Monasticæ c. 2. Nervosa etiam
sententia Concilii Aquisgranensis, sicut & divi Thomæ de ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73187](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73187)

Chrysofomo, &c. ferè ad verbum depromptit. Magnus quippe Basilii in ferm. de abdicat. rer. sic habet: *Benignissimus Deus, ut salutis nostra provideret, hominum res duplici vita genere distinxit, conjugio videlicet, virginitateque; ut qui virginitatis ferendo certamini pares esse non possent, hi sibi uxores adungerent. Eà tamen conditione, ut scirent, eà ductà, nihilominus temperantia sibi & castitatis, consimilisque modi, in conjugio ac liberorum educatione, ejus quem sancti viri, dum hic viverent, tenuerunt, reddendam sibi rationem. Quales in Veteri Testamento Abraham fuit, &c. Siquidem futurum est omnino ut fructus debite Deo ac proximo charitatis ab unoquoque repetantur; similiterque, ut siquis, cum hoc, tum reliqua precepta violaverit, pœnas luat, sicut in Evangelio Dominus docet, cum dicit: Qui non odit patrem aut matrem plusquam me, non est me dignus. Et in alio loco: Qui non odit patrem suum & matrem suam, & uxorem & filios, insuper & animam suam, non potest meus esse discipulus.*

31 Quoddam autem Evangelica ista precepta ad solos non spectent Religiosos, sic probare pergit: *An non tibi videtur (quaso) matrimonio etiam conjunctis lata fuisse Evangelia? animadvertis itaque aperte jam tibi explanatum, fore, ut à nobis cunctis quicumque in hac vita sumus, ratio repescatur; utrum Evangelio paruerimus, necne; non à Monachis modo, ab his etiam qui uxores habuerimus. Etenim qui conjugio sese implicuerit, huic satis fuerit, si incontinentia ipsi culpa remittatur, & femina libido, & una cum ea congressio condoneur. Reliqua verò mandata cum aequè descripta omnibus sint, non est extra periculum, quicumque adversus ea fecerit. Siquidem Christus ipse, cum Patris sui precepta promulgaret, apud eos loquebatur, qui in mundo communem vitam modum sequebantur. Quod si conigit aliquando ut seorsim interrogatus ipse discipulis suis aliquid responderit, aperte ipsis testificatus est: quod vobis dico, omnibus dico. Non est igitur quamobrem tu, qui ad uxorem animum applicare maluisti, perinde quasi de ea re tibi mundum amplecti licium sit, desidia te des. quando eò majore tibi labore contendendum est, attentioreque animi utendum vigilantia, ut salutem invenias; velut qui sedem tibi in medijs laqueis, mediisque rebellium potestatum ditione delegeris, ubi peccatorum assidua ante oculos posita irritamenta habeas, ad qua concupiscenda omnes sensuum libidines tuorum assidue, loco velut emota impellantur.*

32 Quocirca intelligere debes, nequaquam effugere te posse, quin cum diabolo tibi sit delictandum, ex eoque nullo modo victoriam te, sine multis laboribus, pro Evangelicorum preceptorum observatione susceperis, reportaturum. Qui enim (quaso) pugnam cum adversario poteris subterfugere, cum omnino sit jam cum eo intra caveam pugna destinata conclusus? qua sine dubio unversa est tellus, qua sub amplissimo celi hujusce ambitu continetur; quam quidem ex historia Job accepimus assidua illum obambulatione

ne perustrare, circuireque, quasi rabiosum canem, quarentem quem devoret.

33 Quod si cum adversario inire pugnam non vis, in alium ex hoc ipso mundum commigres oportet, in quo ipse non sit. Tum licebit tibi tuum more cum illo non decertare, & citra periculum ferias indicere Evangelicis dogmatibus. Quod si hoc impetrari non potest, artem eam ascias conveni, per quam scienter cum eo scias delictari. Hanc autem haud dubie traditura tibi divina Scriptura est; ne ex imperitia ab eo superatus, sempiterno igni in perpetuum cruciandus dedare. Atque hac quidem, licet strictim, eorum tamen causam memorata à nobis sint, qui propterea quod matrimonii se vinculis obstringere, licere sibi arbitrantur, Christi preceptorum observationem impune negligere. Nihil profecto clarius, nihil urgentius dici potest: in fermone namque illo ex professo loquitur de preceptis, qua continentur in regulis Evangelicis c. 2. enarratis.

CAPUT VI.

Efficax atque elegans D. Chrysofomi pro eadem obligatione discursus lib. 3. advers. vituperat. vitam Monasticam c. 2. Nervosa etiam sententia Concilii Aquisgranensis, sicut & D. Thoma de Villa-nova pro eadem.

34 Obligationem regularum c. 2. enarratarum, tam in Saecularibus, quam in Religiosis, autem hisce verbis Chrysofomus l. 3. adversus vituperat. vit. Monast. c. 2. comprobatur: *Fallis te ipsum profusus ac decipis, si putas aliud à secularibus viris, aliud à Monachis requiri. Hac enim ferè sola est in uroque vita genere differentia, quod illi quidem se matrimonii vinculis constringunt; hi vero his liberi perdurant. In reliquis verò communis atque eadem ab utriusque vite totius ratio requiritur, eisdem proculpis pœna una omnibus debetur: nam qui fratri suo irascitur sine causa, sive ille secularis, sive Monachus fuerit; Deum similiter offendet. Atque is qui mulierem respicit, & concupiscit eam, quolibet in vita statu fuerit, eadem adulterii plectetur pœna. Rursus qui jurat, sive hoc, sive illud fuerit, pari omnino pœna subiacet. Neque enim Christus, cum de his monita ederet, legesque statueret, ita distinxit, ut diceret: Siquidem is qui jurat Monachus sit, à malo jusjurandum est; sin vero Monachus non fuerit, non jam à malo est; sed absolute omnino dixit: Ego autem dico vobis, ne juratis penitus.*

35 Argumentum istud ceteris deinde Evangelicis regulis supradictis applicans, sic pergit: *Rursumque cum diceret: Vae ridentibus, non addidit Monachis, sed absolutissimam sententiam de omnibus tulit. Atque idem in ceteris mandatis suis maximis & admirandis fecit. Cum enim dixit: Beati pauperes spiritu; beati qui lugent; beati mites; beati qui esuriunt & sitiunt justitiam; beati misericordes; beati pacifici; beati qui persecutionem patiuntur propter justitiam.*

justitiam; ... nec Monachi nec Secularis nomen adfecit. Ceterum ista distinctio ex hominum estimatione introducta est. Sacra verò Littera nihil horum penitus noverunt; sed omnes Monachorum vitæ & Instituto vivere volunt, etiamsi uxoribus fuerint adjuncti, præterquam in iis ubi adjungitur exceptio vel clausula denotans consilium, non præceptum, ut explicat infra n. 42.

36 Audi denique quid Paulus moneat, quem cum nomino, rursum Christum prædico. Hic itaque cum scriberet uxoratis hominibus, filiosque nutriendis, omnem ab illis Monastica vitæ diligentiam (exceptis prædictis) requirit. Namque delicias omnes penitus abscondens, sive quæ ad cultum vestium, sive quæ ad cibum pertinent, his verbis admonet: mulieres in habitu ornato, cum pudore & castitate semetipsas ornare, non in tortis crinibus, aut auro, aut margaritis, aut veste pretiosa. Et rursus: quæ autem in deliciis degit, vivens mortua est. Et rursus: habentes cibos & tegumenta, his contenti simus. Quid amplius posset aliquis à Monachis exigere? Rursus verò, cum alios linguam continere admoneret, severissimas leges instituit, & tales leges quales Monachis ipsis implere negotiis non minimi est. Non enim turpitudinem tantum ac stultiloquium damnat, verum ipsam quoque scurrilitatem severissime castigat ac jugulat. Neque iracundiam solum, & furorem, & amaritudinem, sed etiam ipsum clamorem ab ore fidelium arceat & resecat.

37 Num ista tibi parva videntur? ergo paululum expecta, dum his longè majora referamus, quæ de tolerantia malorum omnibus præcipit. Sol (inquit) non occidat super iracundiam vestram. Videte ne quis malum pro malo cuiquam reddat; sed semper quod bonum est persequimini, & in invicem, & in omnes. Rursumque: Noli vinci à malo, sed vince in bono malum. Vidistine Philosophicæ & longanimitatis magnitudinem ad ipsum supremum culmen ascendentem? audi quid de charitate etiam loquatur, quæ caput omnium bonorum, & summa est. Cum enim illam vehementer extolleret, ejusque merita insignia prosequeretur, eandem se à seculi hominibus exigere ostendit, quam à discipulis Christus.

38 Usque adeo verò esse mortuos jubet, ac si & mortui & sepulti simus. Idcirco enim ait: Qui autem mortuus est, jam justificatus est à peccato. Nunquam verò ad ipsius Christi imitationem summam vi exhortationis inducit. Cum enim diligere admonet, inde potissimum sumit exempla. Ita cum ad malorum quoque tolerantiam, atque ad humilitatem hortatur.

39 Cum itaque non Monachos tantum, vel Apostolos, sed etiam ipsum Christum imitari nos jubet (singula notentur verba) eisque qui non imitantur, supplicia maxima ineniet (de stricta ergo loquitur jussione, seu obligatione,) quæ tandem ratione illam dicit majorem esse altitudinem? eandem enim omnibus ascendere propositum atque imperatum est. Audis? audi etiam sequentia.

Sed hoc planè est quod everit orbem universum, quòd summam vitæ bene agenda diligentiam Monachis opus esse arbitramur: ceteris negligenter vivere licere. Non ita sanè, non ita est, sed eadem ab omnibus Philosophicæ ratio requiritur. Atque id quidem vehementer affirmaverim: immò verò non ego, sed Judex omnium Christus. Sin verò tu adhuc hæres & titubas: age rursus, tibi ejusdem verbis aures repleamus: ut omnis abs te, & malitia & infidelitas fugatur... etenim cum dicit: Venite ad me omnes qui laboratis & onerati estis, & ego reficiam vos, & discite à me, quia mitis sum & humilis corde, & invenietis requiem animabus vestris: non Monachos tantum alloquitur, sed & omne prorsus hominum genus. Itemque cum jubet, per angustam viam ingredi; non istos modo, sed omnes omnino homines hoc imperio convenit. Cumque odisse animam suam in hoc mundo, atque cetera hujusmodi jubet, nullum hominum genus exceptit.

Chrysoströmus ergo arguit hunc in modum: 40 generalia Scripturæ præcepta, generaliter nos oportet accipere, & ubi certum hominum genus Scriptura non excipit, nec nos debemus excipere; maxime cum exceptionem indicare solcat, dum intendit, sicut & clausulam adjicere, consilium non præceptum adnotantem, dum solum consilium, non præcipit. Unde prosequitur & dicit: Cum verò non omnes alloquitur, neque jura & leges omnibus constituit, hos ipse nobis insinuat aptius. Denique cum de virginitate loqueretur, adjunxit: Qui potest capere, capiat; neque omnis adjiciens, neque id præcepti ordine statuens. Ita Paulus quoque... cum in hanc incidisset materiam, aiebat: De virginitate autem præceptum Domini non habeo. Vult Chrysoströmus, quòd ubi non est exceptio, Evangelicæ regulæ censendæ sint præscriptæ tam Sæcularibus quàm Monachis; & ubi nulla est clausula denotans solum esse consultivam, ceteri debeant præceptivæ. Unde infert sequentem conclusionem tamquam apertissime deductam ex præmissis.

Itaque quòd ad eandem vitæ diligentiam, supremamque perfectionis fastigium, per divinas leges, pariter & Sæcularis & Monachus cogantur... neminem jam, quantumlibet ille sit contentiosus & impudens, contradicendum existimo. Hoc autem apertissime ostensum, age, illud quoque, &c. Quibus postremis verbis assertam obligationem censet à se tam aperte ostensam, ut neminem, quantumlibet contentiosum & impudentem, contradicendum existimet. Eandem obligationem tradit Concilium Aquisgranense sub Ludovico Pio anno 816. celebratum cap. 114. Propter quorundam (inquit) simplicium verba, qui Religiosi & eruditus viris sese admonentibus ac redarguentibus, plerumque objicere solent, solos Monachos Scripturarum sanctarum præcepta observare debere; opera pretium duximus, quædam Evangelicæ atque Apostolicæ quàm brevissime ad medium deducere præcepta: ut hæc hujusmodi imperiti homines audientes, hæc aurem cordis accommodantes, in-

relligant qua sibi, qua Monachis conveniat observare precepta. Et commemoratis consiliis evangelicis, quæ solis specialiter congruunt Monachis, subiungit ea quæ c. 2. recensimus, dicta generaliter omnibus; iisque recensitis, propter eos (inquit) quos supra memoravimus, hæc pauca breviter annuere studuimus, qui insipienter asserunt, solos Monachos arctam sequi debere viam, cum utique Dominus arctam & angustam viam dicat esse, qua ducit ad vitam, & nemo, nisi per eam, in vitam ingredi valeat æternam. Non solum igitur Monachis & Clericis, verum etiam omnibus qui Christiani censentur vocabulo, per hanc arctam & angustam viam (Evangelicis regulis illis expressam) intrandum est. Eandem denique obligationem brevibus, sed nervosis hæc verbis inculcat S. Thomas de Villa-nova Concione 3. in adventu Dom. dicens: *Quid, queso, amplius Carthusia habet, quam Christiana religio, quantum attinet ad mores, & sanctitatem, & puritatem, exceptis caeremoniis & votis?*

CAPUT VII.

Eandem obligationem ratio Christiana declarat.

43 **P**Robatur ex prerogativis hominis Christiani c. 1. recensitis. Nemini quippe dubium esse potest, prerogativas tam sublimes, correspondentem vitam conversationemque (atque adeo dictis regulis conformem) postulare. Quod & aperte suadent testimonia sacra c. 1. & 2. producta. Nemini etiam dubium esse potest, tantò ampliorem à Christianis, præ aliis, sanctitatem exigi, quantò ampliora præ aliis gratiæ dona per Christum acceperunt. Cui enim plus datum est, plus ab eo exigitur, & pro ratione talentorum rationem exigit dator eorum. Denique nemini dubium esse potest tantò sublimiorem esse oportere vitam hominum, quantò sublimior est professio ipsorum. Sublimis verò sanctaque admodum est professio Christianorum, ut visum est ibidem.

44 Istam ob causam Christianus, Decalogi præcepta transgrediens, gravius peccat, quam Gentilis vel Judæus. Dicit enim Augustinus tr. 3. in Joan. quòd omnia illa præcepta nobis magis precipimur, id est, arctius nos obligant. Ibi verò gravior transgressio, ubi arctior obligatio. Sed & prolapsio tantò culpabilior, quantò professio sublimior. Quòd sublimius enim quis attolitur, eò lapsu graviore ruit, & (ut canit Juvenalis) omne animi vitium tanto conspectius in se crimen habet, quantò major qui peccat habetur.

45 Ob eandem causam Ilidorus Hispalensis l. 1. Sentent. c. 20. dicit, quòd sub Veteri Testamento minoris culpa erant peccata; quia in eo non ipsa veritas, sed umbra veritatis aderat. Judæos quippe velut pueros lex, instar pædagogii, direxit (ut innuit Apostolus ad Galat. 3.) Evangelium verò dirigit Christianos, tamquam adultos, sub pædago jam amplius non existentes. Sicut ergo adulatorum peccata communiter graviora sunt peccatis puerorum; sic & Christiani-

norum peccata, peccatis Judæorum.

Ob eandem rursus causam idem Ilidorus ibidem l. 2. c. 18. dicit, quòd peccata que incipientibus levia sunt, perfectis viris gravia deputantur. Tantò enim gravius cognoscitur esse peccatum, quantò major qui peccat habetur. Crescit enim delicti cumulus, juxta ordinem meritorum. Et sæpe quòd minoribus ignoscitur, majoribus impunitur. Ex quo Ilidori testimonio S. Thomas 1. 2. q. 73. a. 10. concludit, quòd magnitudo persone peccatis aggravat peccatum.

His denique omnibus robur addunt verba Christi, Matth. 5. *Nisi abundaverit justitia vestra, plusquam Scribarum & Phariseorum, non intrabitis in regnum calorum.* Ubi per Scribas & Phariseos Ilidorus Pelusiotæ l. 4. epist. 204. sicut & Chrysostomus & Euthymius apud Salmeronem 10. 5. in Evang. tr. 33. non solum Judæos intelligit, qui exteriùs justa faciebant coram hominibus, ut viderentur ab hominibus, verèque proinde justii non erant; sed omnes generaliter filios Veteris Testamenti, etiam verè justos. Quam interpretationem genuinam esse, Salmeron loco citato probat, hac ratione, quòd Christus ibi Christianos cum Judæis comparat in justitia. Externa verò simulataque illa justitia, non tam digna erat justitiæ nomine, quam injustitiæ. In ea ergo non procedit comparatio, cum recta comparatio fieri debeat inter extrema ejusdem generis, ut Philosophi tradunt. Comparantur quippe inter se duo verè currentes, duo docti, &c.; non autem verè currentes cum verè non currente. Christus etiam confert ibi legem Evangelicam cum Mosaica. Ait enim: *Audistis quia dictum est antiquis... Ego autem dico vobis, &c.* Verba ergo illa Christi significant justitiam filiorum Novi Testamenti debere esse abundantioris justitiæ filiorum Veteris Testamenti; sive debere eam excedere, non solum æquare. Videatur Chrysostomus homil. 16. in Matth. ubi dicit quòd Christus illis verbis, *Nisi abundaverit justitia vestra, &c. suos discipulos Veteris Testamenti observatoribus velie esse meliores. Scribas hic enim, atque Phariseos, non iniquos, ut putatur, appellat, sed eos quæ legis præcepta custodiunt. Neque enim illos qui non custodirent, diceret habere justitiam: neque ei que non esset, eam que esset justitiam compararet... plus enim ac minus ejusdem generis manifestum est esse, &c.*

Cujus ratio est, quia sicut alios ab adolescentibus mores exigimus, quam à pueris; alios verò à viris jam perfectis & maturis; nec eandem ab omnibus perfectionem requirimus: sic Deus Optimus Maximus, cujus opera cum summa sunt sapientia conjuncta, aliam legem mundo infanti præscripsit; aliam mundo Judæo tamquam puero, sub pædago degenti; aliam denique mundo Christiano, tamquam adulto jam & maturo, sublimioribusque prerogativis decorato. Sicut ergo perfectiorem sublimioremque legem Christianis dedit quam Judæis; sic abundantioris sublimioremque ab ipsis justitiam